

Historische vaardigheden: hoe bestudeer je een spotprent?

Om het verleden te bestuderen gebruik je bronnen. Deze bronnen kunnen primair of secundair zijn. Ze kunnen ongeschreven, geschreven of gecombineerd zijn. Een bijzondere vorm van bronnen, die bij het vak geschiedenis vaak gebruikt wordt, zijn spotprenten (of cartoons).

Hierboven zie je een voorbeeld van een spotprent/ cartoon. Wanneer je een spotprent als deze goed wil begrijpen is het aan te raden om (in je hoofd) eerst de onderstaande vragen te stellen, terwijl je de spotprent bekijkt. Begin eerst **ALTIJD** met het lezen van het bijschrift. Daarin vind je vaak al belangrijke informatie! Stel jezelf daarna de volgende vragen:

Wat zie je (gebeuren) op de spotprent/ cartoon? Beschrijf in je hoofd/ voor jezelf wat je ziet gebeuren op de tekening.

1. Welke personen herken je?
2. Zeggen deze personen iets tegen elkaar?

3. Wordt er iemand of iets overdreven getekend (dat kan positief of negatief zijn)?
4. Welke kleding dragen de personen?
5. Welke spullen hebben zij bij zich?
6. Staat er andere tekst in de tekening? Wat betekent die tekst?
7. Welk gevoel krijg je als je naar de tekening kijkt? Word je blij? Maak jij je zorgen? Word je boos? Welke beeldelementen zorgen voor dit (eerste) gevoel?

Over welke tijd gaat de spotprent/ cartoon? Vaak geven beeldelementen (bijvoorbeeld de personen die op de prent staan) of het bijschrift hier aanwijzingen voor. Deze aanwijzingen kun je combineren met jouw eigen (geleerde) historische kennis.

1. Staat er een jaartal (en/of datum) op of bij de tekening?
2. Wat gebeurde er rond die tijd?
3. Wat hield mensen bezig in die tijd?
4. Welke belangrijke personen horen bij die tijd? Waarom waren zij belangrijk?

Met welke gebeurtenis(sen) of ontwikkeling(en) in de geschiedenis heeft de spotprent/ cartoon te maken? Hier combineer je vragen die hierboven zijn beschreven om een duidelijk beeld te vormen van welke gebeurtenis(sen) in de tekening terug te zien zijn. Je gebruikt daarvoor de gegevens die je hebt over de tijd, de personen en wat je op de tekening ziet gebeuren. Wanneer je weet over welke gebeurtenis(sen) of ontwikkeling(en) de tekening gaat wordt het ook gemakkelijker om de mening van de tekenaar te achterhalen.

Wat weet je over de tekenaar? Soms weet je al iets over de tekenaar van de bron. Zijn of haar naam wordt vaak (maar niet altijd) genoemd in het bijschrift en/of op de tekening zelf. Hoe meer je weet van de tekenaar, hoe gemakkelijker het wordt om de spotprent/ cartoon goed te interpreteren. Bedenk dus of je iets weet over de volgende vragen:

1. Welke politieke kleur heeft de tekenaar? Tot welke politieke stroming behoort hij?
2. Tekent de tekenaar altijd voor dezelfde krant(en) en/of tijdschrift(en) en zo ja, wat weet je van de achtergrond van dit blad?
3. Heb je vaker tekeningen van deze tekenaar gezien? Waar gingen die vaak over en welke mening gaf de tekenaar daarin?

Wat wil de tekenaar met deze spotprent/ cartoon duidelijk maken?

Tekenaars maken hun spotprent/ cartoon nooit zomaar. Ze willen er een politieke of maatschappelijke boodschap mee overbrengen. Vragen om de mening van de tekenaar te achterhalen zijn:

1. Wat is de mening van de tekenaar over de gebeurtenis of ontwikkeling? Waaraan merk je dat?
2. Welke partij/ persoon steunt hij en/of maakt hij belachelijk in zijn tekening? Hoe zie je dit?
3. Op welke manier overdrijft de tekenaar de situatie in de tekening? Welke reden zou hij daarvoor hebben?
4. Vindt de tekenaar dat er iets zou moeten veranderen? Wat zou er dan moeten veranderen? Hoe laat hij dit merken?

Vaak is deze mening van de tekenaar de uiteindelijke vraag die beantwoord moet worden. Zorg altijd dat jij in je antwoord verwijst naar beeldelementen in de spotprent/ cartoon.

Wil je een voorbeeld zien van het bekijken van een spotprent/ cartoon? In deze video werkt Bor de spotprent die aan het begin van dit document staat voor je uit: <https://vimeo.com/429937310>

